

KOMPETANSEUTVIKLING FOR Å HJELPE OFRE OG OVERGRIPERE TIL VOLD I NÆRE RELASJONER

Denne gangen vil vi dele en artikkel som vi har utviklet og delt med voksenopplæring lærere over hele Europa via EPALE plattformen.

Overblikk

Vold i nære relasjoner (VR) forefinnes i alle samfunnslag og er en utfordring i alle land og kulturer. European Union Agency for Fundamental Rights gjennomførte en undersøkelse i 28 EU-land i 2014, og det viste seg at 32% av kvinnene i Sverige har opplevd fysisk og/eller seksuell vold eller trusler fra en tidligere partner siste 15 år. En studie om vold mot kvinner utført av Universitetet av Island ICE-CCFR Forsknings- og utdanningsinstitusjon på vegne av Sosialdepartementet i 2010 konkluderte med at 22% av kvinnene på Island hadde vært utsatt for vold i forholdet på et tidspunkt etter fylte 16 år. I Litauen viser undersøkelser at 63,3 % av litauiske kvinner har vært ofre for mannlig fysisk eller seksuell vold eller trusler etter fylte 16. år. Så de nordiske og baltiske landene deler de samme utfordringene i denne saken.

Det er fortsatt en stor utfordring for det moderne samfunnet, at misbrukene i mange tilfeller forblir urapportert, kvinner, menn, barn opplever kontinuerlig følelsesmessig, fysisk og psykisk lidelse, gjerningsmenn fortsetter sin ødeleggende oppførsel. Vold i hjemmet ble inntil relativt nylig i de fleste EU-medlemsstater ansett som en privat sak hvor staten bare hadde en begrenset rolle. Det er først siden 1990-tallet at vold mot kvinner (alle former) har oppstått som et grunnleggende problem.

Effektene av vold i familien er omfattende og påvirker den enkelte som opplever misbruk, barn som er utsatt for volden og det store deler av samfunnet. VR gjør vondt dypt inni og kan etterlate permanente psykologiske og følelsesmessige arr, som har stor innvirkning hvordan man i fremtiden fungerer i samfunnet.

Det er utviklet forskjellige metoder og strategier for å takle slike problemer. Tjenester er opprettet for å hjelpe ofre av VR og for å endre atferdsmønstre til gjerningsmenn. Vanligvis er disse tjenestene distribuert for å avhjelpe enkeltindividene. En helhetlig tilnærming til arbeid med alle fasetter av VR blir sjelden brukt. Det finnes også skeptikere som ikke tror at det er nødvendig å jobbe med gjerningsmenn, at de kun må straffes og bli adskilt fra ofrene. Det finnes imidlertid bevis på at en helhetlig tilnærming blant partnere er gunstig. For eksempel implementeres det i Storbritannia "Institutt for voldsintervensjon" arbeidet med voldsmenn, kvinner og barn som har opplevd vold, og deres resultater viser at forekomsten av gjentatte overgrep er redusert med 89%, likeledes også frekvensen og alvorlighetsgraden av fysisk vold og følelsesmessig overgrep, og ofte opphører noen menn helt å utøve fysisk vold (70% av kvinnene rapporterte at de ikke opplevde ytterligere vold siden deres inntreden i tjenesten), oppnås varige forbedringer i kvinner og barns sikkerhet (for eksempel vurderte 78% av de refererende sosialtakerne at barna var mye tryggere) og barn er i stand til å føle seg trygg sammen med sine familier i stedet for å gå inn i offentlig omsorg.

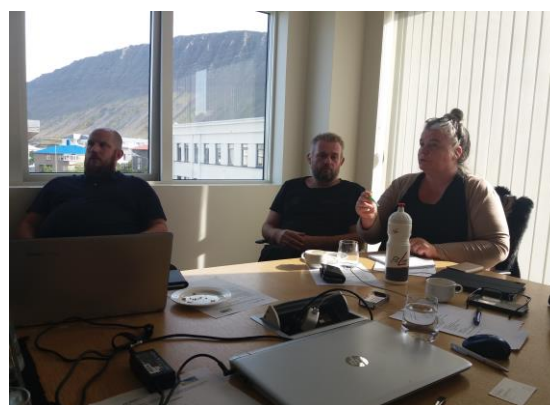

For å oppnå bærekraftige og langsiktige resultater er det derfor nødvendig å arbeide ikke bare med ofre av vold, men også med gjerningsmenn. For å gi kvalifisert hjelp til disse målgruppene er det nødvendig å forbedre kompetansen til de voksne veilederne som arbeider i dette feltet.

Derfor har, VšĮ Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biuras (ZISPB) fra Litauen initiert initiated NORDPLUS ADULT prosjektet “Nordic-Baltic Collaboration in Creating Innovative Training Programme for Adult Educators To Work with Perpetrators, Women and Children who Suffered from Domestic Violence” (NPAD-2016/10025) for å bidra til endringen på dette feltet. Prosjektets bakgrunnen er basert på troen om at det nødvendig med en helhetlig tilnærming for å hjelpe og støtte alle involverte i VR – overgripere og ofre.

Kvalifiserte og erfarne partnere har blitt invitert til å danne partnerskapet. Samarbeidspartnerne fra Island (Solstafir), Sverige (BIIA ressursenter) har erfaring med å jobbe med kvinner, barn som har lidd fra VR, ZISPB fra Litauen jobber med gjerningsmenn. Folkeuniversitetet Midt-Norge fra Norge har solid erfaring med opplæringsprogrammer for voksne.

Partnerskapet jobber nå med å kombinere de ulike partners erfaringer og utvikle et opplæringsprogram som i våren 2018 blir testet i 4 baltisk-nordiske land og akkreditert i Litauen for å forberede sosialarbeidere til å gi støtte til alle involverte parter i VR. Dette vil bidra til enda bedre tjenester og en reduksjon av de negative effektene av VR hos ofrene og endre atferden hos overgriperne.

Kompetansutviklingen av voksenopplærere oppnås også gjennom lokale opplæringssesjoner som organiseres ved å teste ut metoder fra opplæringen arrangert av prosjektpartnere. For eksempel var prosjektpartnerne i oktober 2016 i Litauen, og ble der introdusert for metodene med å endre voldelige atferdsmønstre av gjerningsmenn til VR. I slutten av mars 2017 var representanter for partnerorganisasjoner i Sverige for å lære av BIIAs ressursentertrenere om arbeidet med barn som led eller opplevde vold i hjemmet. Ganske nylig (september 2017) kom partnerne tilbake fra Island hvor "Solstafir" presenterte den beste arbeidsmodellen ("Stigamot-metoden" som de kaller det) ifm arbeidet med kvinner som har opplevd seksuelt misbruk. Etter hvert besøk har kunnskapen blitt delt med minst 12 voksenpedagoger i Sverige, Island, Norge og Litauen.

I tillegg til dette, har prosjektet også utviklet en "God praksis håndbok", bestående av metoder og verktøy for å jobbe med kvinner, barn og men involvert i VR. Denne finnes pr nå på engelsk. Den inneholder de mest brukte og effektive metodene partnerne har funnet i arbeidet med overgripere og ofre av vold i nære relasjoner.

Håndboken vil snart være tilgjengelig på litausisk, svensk, islandsk og norsk via prosjektets web side <http://domesticviolence.zispb.lt>

SPECIALISTŲ, DIRBANČIŲ SU SMURTAUTOJAIS IR JŲ AUKOMIS, KOMPETENCIJOS TOBULINIMAS

SITUACIJOS APŽVALGA

Šeiminis smurtas yra iššūkis, kuris egzistuoja kiekvienoje visuomenėje ir kultūroje. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra 2014 m. atliko tyrimą 28 ES šalyse. Tyrime atskleista, kad 32% moterų Švedijoje patyrė fizinį ir / ar seksualinį smurtą, grasinimus iš ankstesnio partnerio. Islandijos universiteto Tyrimų ir ugdymo instituto atliktas tyrimas parodė, kad 22% moterų Islandijoje yra patyrusios partnerio smurtą. Apklausa Lietuvoje teigia, kad 63,3% moterų yra patyrusios fizinį arba seksualinį smurtą, grasinimus. Šiuo aspektu, deja, Šiaurės Europos ir Baltijos šalys yra panašios.

Šeiminis smurtas vis dar yra problema, nes dauguma atvejų lieka nepranešti ir moterys, vyrai, vaikai patiria nuolatines emocijas, fizines ir dvasines kančias, o smurtautojų elgesys ir toliau išlieka destruktivus. Daugelyje ES šalių narių ne taip seniai šeiminis smurtas buvo laikoma privačiu reikalu, kur valstybės vaidmuo buvo ribotas. Situacija ėmė keistis po 1990-ųjų, kai visų formų smurtas prieš moteris pradėtas laikyti pagrindinių teisių pažeidimu.

Smurto šeimoje pasekmės yra didžiulės – tiek tiems, kurie jį patyrė, tiek vaikams, kurie jį matė, tiek platesnei bendruomenei. Šeiminis smurtas giliai žeidžia ir gali palikti ilgalaikius psichologinius ir emocinius randus, kurie turi įtakos ateityje, funkcionavimui visuomenėje.

Šiai problemai spręsti yra kuriamos įvairios strategijos. Kuriamos paslaugos padėti patyrusiems šeiminių smurtą, keisti smurtautojų elgesį. Dažniausiai šios paslaugos yra išbarstytos ir teikiamos atskiriems asmenims. Labai retai laikomasi holistinio požiūrio padėti visoms šeiminių smurto šalims. Realybė ta, kad yra skeptikų, manančių, kad nereikia dirbti su smurtautojais, kad juos reikia tik bausti ir atskirti nuo smurto aukų. Tačiau yra nemažai įrodymų, kad holistinis partnerių požiūris yra naudingas. Pavyzdžiui, JK yra įgyvendinamas "Šeiminių smurto intervencijos projektas". Dirbama su smurtautojais, moterimis ir vaikais, nukentėjusiais nuo smurto. Jų rezultatai rodo, kad pakartotinio smurto atvejai su mažėjo 89%, taip pat fizinio ir emocinio smurto dažnumas ir sunkumas, kai kurie vyrai iš viso nustojo naudoti fizinį smurtą (70% moterų pranešė, kad pradėjus teikti šią paslaugą, jos nebepatyrė smurto), moterys ir vaikai jaučiasi saugesni (pavyzdžiui, socialiniai darbuotojai įvertino, kad 78% vaikų yra žymiai saugesni). Dirbant su visa šeima, vaikai lieka šeimoje ir valstybės globos neprireikia.

INOVATYVI INICIATYVA

Siekiant tvarių ir ilgalaikių rezultatų reikia dirbti ne tik su smurto aukomis, bet ir smurtautojais. O norint teikti kompleksinę pagalbą, reikia tobulinti suaugusiųjų švietėjų, dirbančių šioje srityje, kompetencijas.

Dėl šios priežasties, siekdami prisidėti prie esamos situacijos keitimo, VšĮ Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biuras iš Lietuvos iniciavo NORDPLUS ADULT programos projektą „Skandinavijos ir Baltijos šalių bendradarbiavimas siekiant sukurti kompleksinės pagalbos teikimo mokymų programą suaugusiųjų švietėjams, kurie dirba / nori dirbti su smurtautojais ir jų aukomis“(NPAD-2016/10025). Projektas paremtas idėja, kad reikia dirbti su visais šeiminių smurto dalyviais – smurtautojais ir patyrusiais smurtą.

Project "Nordic-Baltic Collaboration in Creating Innovative Training Programme for Adult Educators To Work with Perpetrators, Women and Children who Suffered from Domestic Violence"

Patyrę partneriai buvo pakviesti dalyvauti projekte. Partneriai iš Islandijos (Solstafir), Švedijos (BIIA resource centrum) turi patirties darbe su moterimis, vaikais, kurie patyrė šeiminių smurtą, ŽISPB iš Lietuvos dirba su smurtautojais, o Folkeuniversitetet Midt-Norge iš Norvegijos turi sukaupę didelę mokymų programų rengimo patirtį.

Šiuo metu partneriai siekia sudėti skirtingą patirtį į mokymų programą, kuri 2018 m. pavasarį bus išbandyta 4 šalyse ir akredituota Lietuvoje socialiniams darbuotojams. Tikimės, kad prisidėsime prie kokybiškų paslaugų teikimo ir neigiamų šeiminio smurto pasekmių mažinimo bei smurtautojų elgesio keitimo.

Partneriai prisideda prie specialistų kompetencijos tobulinimo, kai grįžę iš mokymų pas partnerius, įgytą patirtį perduoda savo šalyje. Pavyzdžiui, 2016 m. projekto partneriai rinkosi Šiauliuose. Projekto koordinatoriai perteikė savo patirtį darbe su smurtautojais. 2017 m. kovo pab. organizacijų atstovai vyko į Švediją, kur iš „BIIA resource center“ mokymų vadovų mokėsi, kaip reikia padėti vaikams, kurie patyrė arba matė šeiminių smurtą. 2017 m. rugsėjo mėn. partneriai vyko į Islandiją į „Solstafir“ organizaciją susipažinti su puikiai veikiančiu „Stigamot“ organizacijos darbo modeliu, naudojamu visoje šalyje su moterimis, kurios patyrė seksualinį arba šeiminių smurtą. Po kiekvieno vizito įgyta patirtis buvo perduoda bent po 12 specialistų Švedijoje, Islandijoje, Norvegijoje ir Lietuvoje.

Partneriai taip pat parengė gerosios patirties įrankių rinkinį apie darbą su projekto tikslinėmis. Įrankių rinkinį lietuvių, švedų, islandų ir norvegų kalbomis bus galima rasti [čia](#).